

TULLI

TULL · CUSTOMS

Sähköinen asiointi Tullissa

Sanoma-asiointiin tuki

Sähköisen asioinnin palvelukanavat

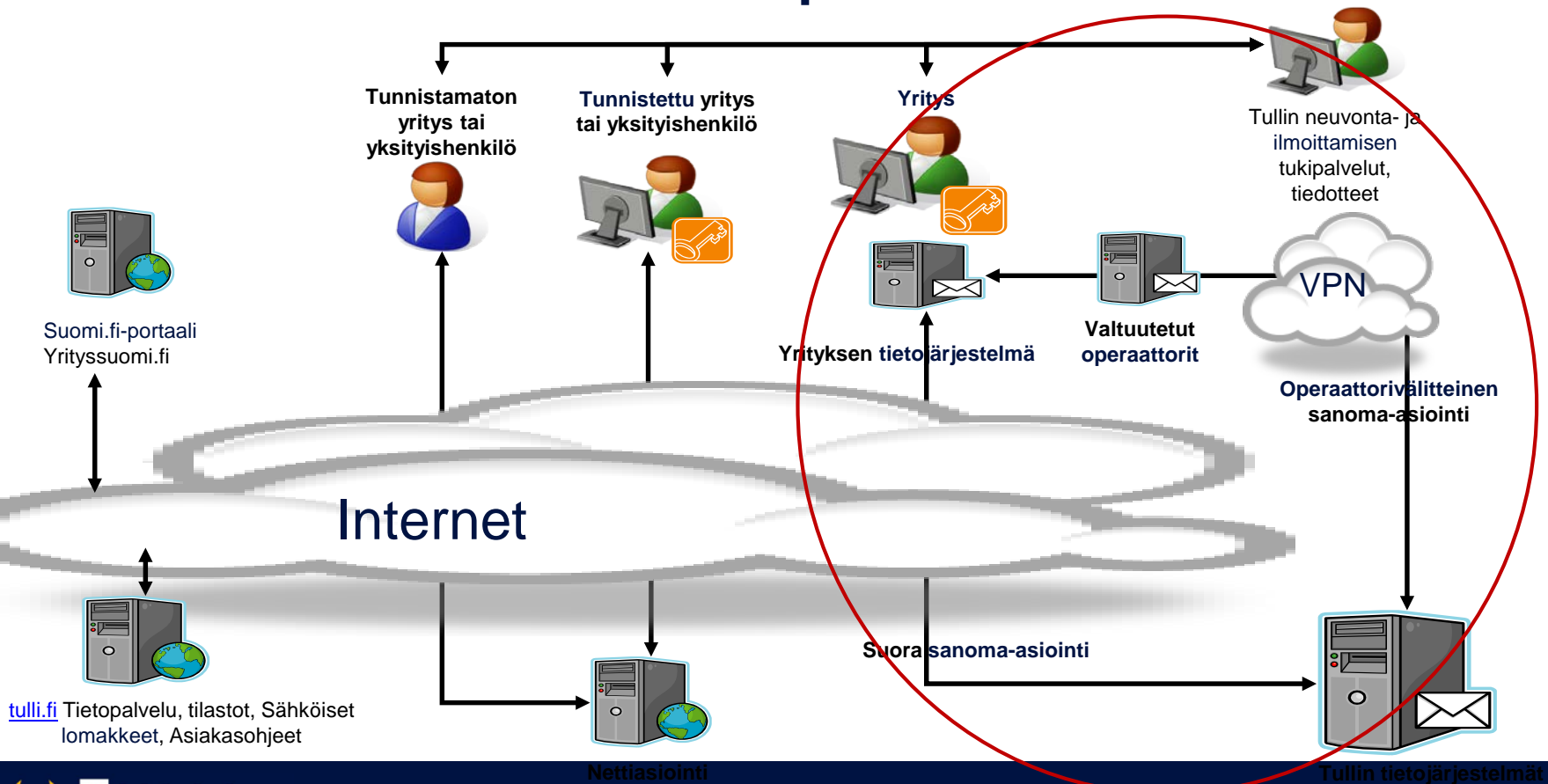
Sanoma-asiointi

- Määrämuotoista sähköistä tiedonsiirtoa sanomilla Tullin ja asiakkaan välillä

Nettiasiointi

- Ilmoituksen täyttäminen nettilomakkeella
- Kaikki toimijat voivat käyttää halutessaan asiamiestä

Tullin sähköisen asioinnin palvelukanavat

Palvelukanavaan vaikuttavia tekijöitä (1)

- Tulliasioinnin volyymi
 - Suuri ilmoitusten määrä puoltaa sanoma-asiointiin
- Tulli-ilmoitusten sisältö
 - Monipuolinen (monia eri tullimenettelyjä) ilmoittaminen puoltaa sanoma-asiointiin.
 - Useita tavaraeriä (tavaroita) sisältävän ilmoituksen tallentaminen on työlästä netti-ilmoituksella
- Tulliosaaminen
 - Sanomapohjainen asiointi vaatii tulliasioinnin laajempaa osaamista
 - Netti-ilmoittaminen on pyritty tekemään mahdollisimman yksinkertaiseksi → suunnattu satunnaisille ilmoittajille.

Palvelukanavaan vaikuttavia tekijöitä (2)

- Yrityksen omat järjestelmät
 - Netti-ilmoittaminen ei vaadi erillistä tietojärjestelmää, mutta yrityksen omista järjestelmistä ei voi suoraan siirtää tietoa nettilomakkeelle
 - Sanomapohjaisen asiointin järjestelmät on suoraan integroitavissa yrityksen omiin tietojärjestelmiin. Näissä oleva tieto voidaan siirtää tullilmoitukseen sähköisesti nopeammin ja virheettömämmin kuin manuaalisesti syöttäen. Lisäksi tullausohjelmistoissa on ohjelmistotoimittajan ylläpitämiä muuttuvia rekistereitä kuten valuuttakurssit, tullinimikkeet ym.
- Lisätietoa palvelukanavista löytyy Tullin nettisivuilta:
<http://tulli.fi/sahkoiset-palvelut/palvelut/tuonti-ilmoituspalvelu>

Tullin sähköiset palvelut yrityksille

Sanoma-asiointi

Nettiasiointi

Sähköiset ilmoitustavat yrityksille	Operaattori Edifact	Operaattori XML	Suora Sanoma-asiointi XML	Web-lomake	Sähkö-posti
Tuontitullaus (ITU)	X		X	X	
Vientitullaus (ELEX)		X	X	X	
Passitus (NCTS)	X		X	X	
Saapumisen ja poistumisen ilmoitukset (AREX)		X	X	X	
Tilastoilmoitukset (Intrastat)	X		X	X (ulk.)	X (ascii)
Autoveroilmoitukset		X		X (ulk.)	
Merenkulkumaksut, alusilmoitukset (PortNet)	X (ulk.)			X (ulk.)	
Valmisteverotus (EMCS)			X	X	

X = toiminnassa, ulk = ulkopuolinen palveluntarjoaja

Sanoma-asiointi

Tullin järjestelmät ottavat vastaan ilmoituksia XML- tai EDIFACT-sanomina.

XML (eXtensible Markup Language, W3C)

- XML on nk. metakieli eli sen avulla kuvataan tietoa tiedosta. XML säilöö itseensä sekä varsinaisen tiedon, että tietoa tiedosta, esimerkiksi tiedon nimen, ominaisuuksia ja tietotyyppin
- tarjoaa yhtenäisen perustan erilaisten tietorakenteiden käsittelyyn ja tallentamiseen tekstimuotoisena.

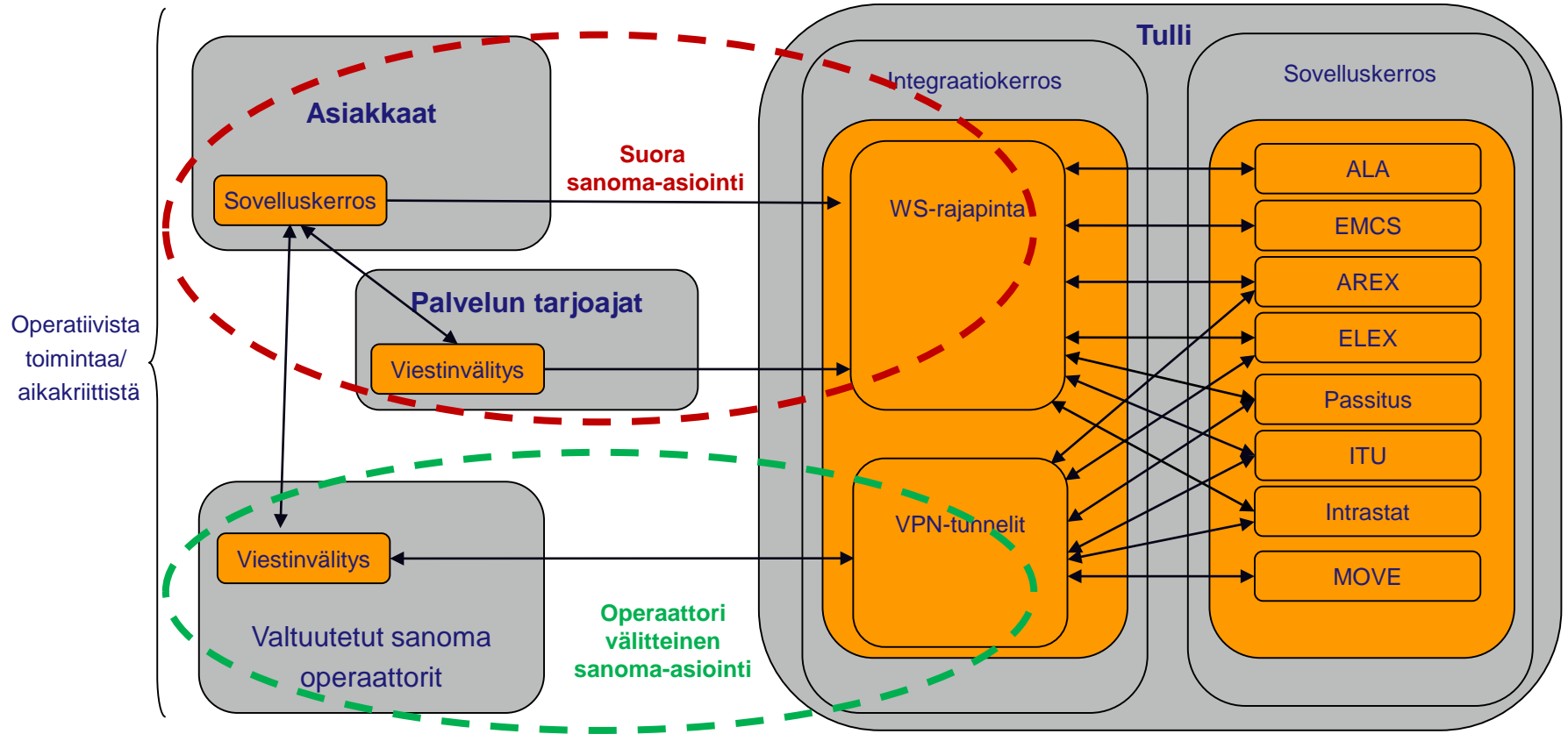
EDI (Electronic Data Interchange)

- EDI/OVT tarkoittaa sähköistä, määrämuotoista ja automaattista tiedonsiirtoa yritysten sekä julkishallinnon tietojärjestelmien välillä
 - **EDIFACT** (Electronic Data Interchange for Administration, Commerce and Transport, YK)
EDIFACT-kielioppi koostuu sanomakuvauksista eli sanomista, jotka sisältävät ohjeet siitä, kuinka tietyn asiakirjan tiedot tulee esittää siirrettäessä niitä elektronisesti. Sanoma koostuu elementeistä, jonka arvona on jokin tietty tieto

Sanomapohjaisen asiointin sanomaliikenneyhteydet

- **Suora sanoma-asiointi**, joka on Tullin yritysasiakkaille tarjoama Internetin kautta toimiva web service -palvelu. Palvelu mahdollistaa XML-muotosten sanomien lähettämisen ilman erillistä tietoliikenneoperaattoria.
- **Operaattorivälitteinen** sanoma-asiointi luotettavien Tullin hyväksymien tietoliikenneoperaattoreiden kautta.

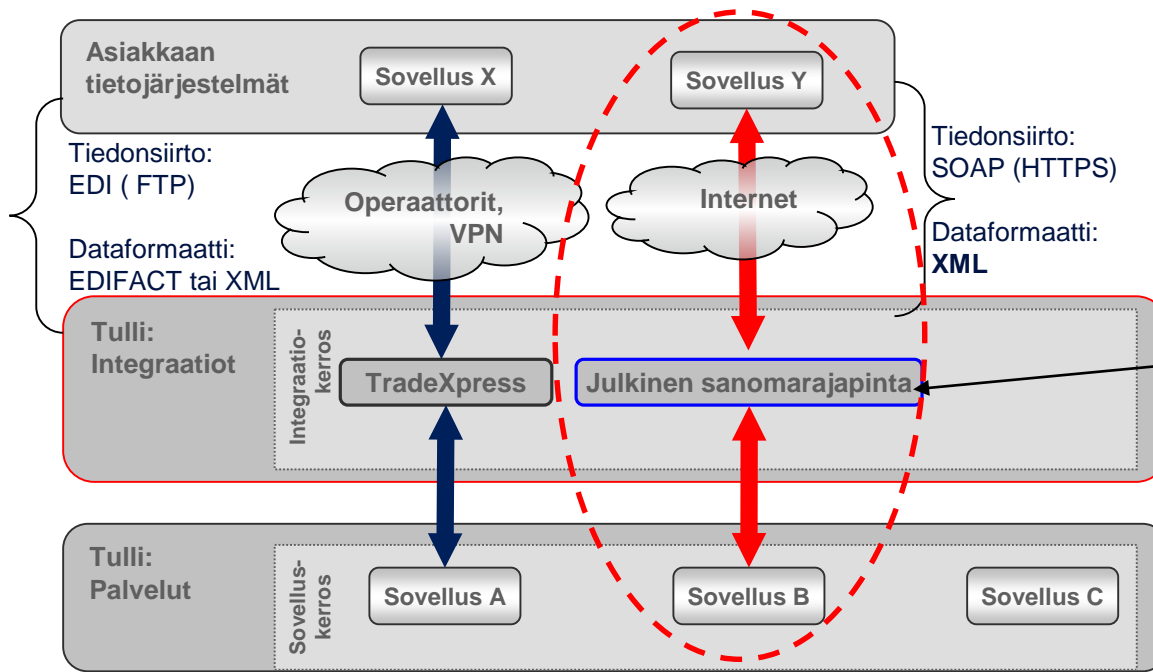
Sanoma-asiointi Tullin ja asiakkaiden välillä

Yritysten sanomaliikenneyhteydet Tulliin

Jatkossa sanomaliikenne asiakkaiden ja Tullin välillä tulee olemaan yhä etenevässä määrin XML-pohjaista.

Operaattorivälitteinen asiointi perustuu TradeXpress-tuotteen pohjalle rakennettuun integrointi verkkoon

Suorassa sanoma-asiointissa yhteys asiakasjärjestelmistä muodostetaan julkisen verkon (Internet) kautta. Yhteys on salattu.

Julkinen sanomarakajapinta tarjoaa pääsyn Tullin sanomapohjaisiin palveluihin Internetistä käsin.

Suora sanoma-asiointi

- Suoraa sanoma-asiointia (webservice-palvelua) käytetään kuljetuskerroksena erilaisille XML-pohjaisille tietosisällöille
- Tullin suora sanoma-asiointi perustuu joukkoon yleisiä kansainvälisiä standardeja, jotka tarjoavat mahdollisuuden toteuttaa tietojärjestelmien välistä integraatiota tietoturvallisesti
- Suorassa sanoma-asiointissa yrityksen tietojärjestelmä voi lähettää sanomia Tullin tietojärjestelmiin internetin yli, sekä noutaa Tullin järjestelmistä tuotettuja vastaussanomiam ns. viestivarastosta
- Tullin suoran sanoma-asiointin kautta kuljetettu sovellussanoma (esim. viennin ELEX-järjestelmään lähetetty vienti-ilmoitus) on rakenteeltaan aivan samanlainen kuin operaattorivälitteisessä sanoma-asiointissa.

Suora sanoma-asiointi

Toiminnot, jotka suoran sanoma-asioinnin web-service mahdollistaa (1):

- Sanomaliikenteen yhden tietokokonaisuuden, esimerkiksi tulli-ilmoituksen toimittamisen Tullin järjestelmiin
- Yhden tietokokonaisuuden esimerkiksi vastaussanomien noutamisen yrityksen aikaisemmin lähettämään tulli-ilmoitussanomien
- Sanomalistauksen noutamisen, joka on tuotettu yrityksen noutamista odottavista vastaussanomista
 - Sanomat, jotka Tullin tietojärjestelmä lähettää Tullin asiakasyritykselle tallennetaan Tullin sanomavarastoon odottamaan noutamista. Asiakas voi noutaa vastaussanomien kyselyllä noutoa odottavien sanomien sanomalistausta (DownloadList-toiminto) ja noutaa sen jälkeen sanomat (Download-toiminto).
 - Sanomalistauksen pyynnön tiheyden on määritelty rajoite jonka mukaan asiakas saa tehdä kyselyn korkeintaan viiden minuutin välein.

Suora sanoma-asiointi

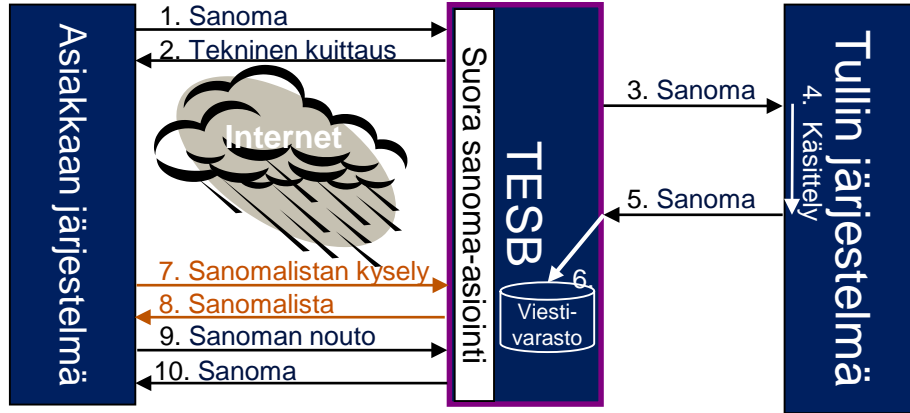
Toiminnot, jotka suoran sanoma-asioinnin web-service mahdollistaa (2):

- Suoran sanoma-asioinnin sanomatiedote -toiminnon
 - Sanomatiedotteella informoidaan asiakasta noutamista odottavasta sanomasta Tullin palvelussa
 - Ottaessaan sanomatiedotepalvelun käyttöön asiakkaan sanomaliikenne on lähes reaaliaikaista
 - Asiakas saa tiedon noutamista odottavasta sanomasta välittömästi kun vastaussanoma on valmis.
 - DownloadList-toiminto säilyy käytössä niille asiakkaille, jotka eivät toteuta sanomatiedote -toimintoa.
 - Myös niille asiakkaille jotka ovat ottaneet sanomatiedotepalvelun käyttöön, suositellaan DownloadList-toiminnon ajoittaista käyttöä esim. häiriötilanteiden varalta.

Sanomien kulku (1)

Sanoman lähettäminen asiakkaalta Tulliin, kun yritys käyttää sanomalistauskyselyä:

- Asiakas muodostaa sanoman ja välittää sen suoran sanoma-asiointin web serviceen (1).
- Tullin web service kuittaa asiakkaan sanoman vastaanotetuksi (2).

Asiakkaan sanoman käsittely Tullissa:

- Integraatiokerros tarkistaa sanoman, ja reitittää sen oikealle järjestelmälle (3).
- Tullin järjestelmä, esim. ELEX, käsittelee sanoman (4).
- Tullin järjestelmä, esim. ELEX, muodostaa asiakkaalle osoitetun sanoman ja lähettää sen TESSB:in kautta (5).
- TESSB tallentaa sanoman viestivarastoon. Sanoma jää viestivarastoon odottamaan noutamista (6).

Asiakkaalle osoitettujen sanomien nouto Tullista:

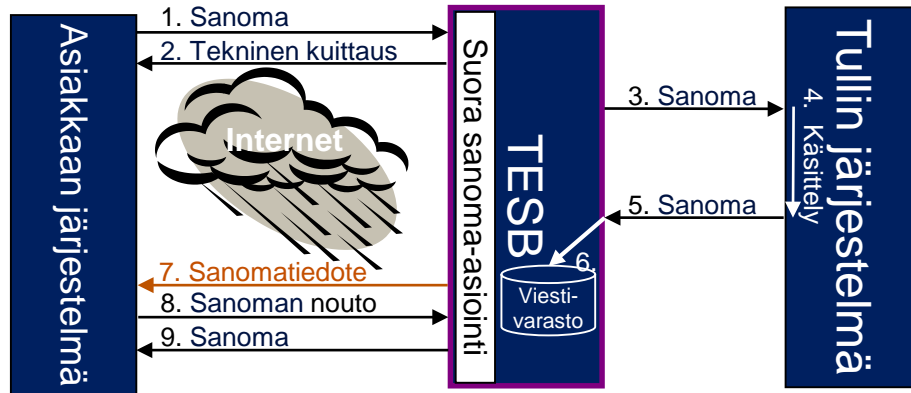
- Asiakas pyytää listaa noutamattomista sanomista (7).
- Asiakas saa vastauksena listan noutamattomien sanomien id:eistä (8).
- Asiakas pyytää yksittäisen sanoman, sanoman id:tä käyttäen (9).
- Asiakas saa vastauksena sanoman (10). Jokainen uusi sanoma noudetaan yksitellen (kohta 9-10 toistetaan).

Asiakas ei saa pyytää sanomalistausta liian usein, koska se kuormittaisi Tullin järjestelmiä liikaa.

- Raja on yksi sanomalistauspyyntö viidessä minuutissa per sanomaliikenneasiakas.

Sanomien kulku (2)

Sanoman lähettäminen asiakkaalta Tulliin, kun yritys käyttää sanomatiedotepalvelua.

Asiakkaan sanoman käsittely Tullissa:

Ei muutoksia 1-6

6. TESB tallentaa sanoman viestivarastoon.
7. TESB lähettää asiakkaalle sanomatiedotteen uudesta noutamista odottavasta sanomasta.

Asiakkaan sanomien nouto Tullista:

8. Asiakas noutaa yksittäisen sanoman, sanoman id:tä käyttäen.
9. Asiakas saa vastauksena sanoman.

- Asiakas saa tiedon uudesta noutamista odottavasta sanomasta **heti** kun sanoma on tallentunut.
- Edellytyksenä on että asiakas toteuttaa palvelun sanomatiedotteen vastaanottamista varten.
- Häiriötilanteissa, esim. mikäli sanomatiedotteen vastaanottaminen ei onnistu, asiakas voi lähettää sanomalistauspyynnön (DownloadList) kuten ennenkin

Suoran sanoma-asiakkuuden edellytykset

Suora sanoma-asiointi edellyttää yritykseltä

- Lupaa suoraan sanoma-asiointiin
- Tietoliikenneyhteyksiä (internet-yhteys) sanomien välittämiseen
- Väestörekisterikeskuksen (VRK) palvelinvarmenteen hankkimista sanoman muodostamiseen ja välittämiseen (varmennemyynti@vrk.fi)
- Tietoliikenneohjelmiston, jolla yritys muodostaa oikeanlaisen sovellus- ja kehysanoman ja on tietoliikenneyhteydessä Tullin suoran sanoma-asiointin web service-palveluun
 - Tullilta on saatavissa maksuton suoran sanoma-asiointin esimerkkitoetus malliksi yrityksen ohjelmiston toteuttajalle
- Ohjelmistot Tullin eri järjestelmiin
 - Tulli ei toimita tarvittavia ohjelmistoja, vaan yritys voi tiedustella niitä omalta ohjelmistotoimittajaltaan
- Suoran sanomayhteyden toimivuuden testausta Tullin kanssa.

Operaattorivälitteinen sanoma-asiointi

- Tulli käyttää sanomaliikennöintiin valtuuttamiensa operaattoriyritysten tarjoamia liikenneyhteyksiä
- Operaattori vastaa siitä, että sen kautta kulkeva tietoliikenne on tietoturvaltaan luotettavaa
- Operaattorin ja Tullin välillä tiedonsiirtoon käytetään ftp/VPN- protokollia. Tullilla ei ole vaatimuksia yrityksen ja operaattorin väliseen tiedonsiirtotapaan liittyen
- Operaattorivälitteisessä sanoma-asiointinnissa sanomat voivat olla EDIFACT-, tai XML-muotoisia. EDIFACT- muotoiset sanomat on mahdollista toimittaa Tulliin ainoastaan operaattorivälitteisesti (ei suoraa sanoma-asiointia käyttäen)
- Operaattorivälitteisessä sanoma-asiointinnissa Tullin vastaussanomat lähetetään operaattorin kautta ilmoitusten lähettäjälle.

Edellytykset operaattorivälitteiseen sanoma-asiointiin

- Lupa Tullin sanoma-asiointiin
 - Operaattorivälitteiseen sanoma-asiointiin ei oteta enää uusia asiakkaita (AREX-yleisilmoitusjärjestelmä, ELEX-vientijärjestelmä, ITU-tuontijärjestelmä, Passitusjärjestelmä, sisäkaupan tilastoilmoitusjärjestelmä Intrastat)
- Tietoliikenneyhteydet sanomien välittämiseen
- Sopimus lähettäjäyrityksen valitseman tietoliikenneoperaattorin kanssa
- Ohjelmistot Tullin eri järjestelmiin
 - Yrityksellä tulee olla käytössään ohjelmisto, joka tuottaa vaadittavat sanomat Tullin antamien ilmoitusstandardien mukaisina. Tulli ei toimita tarvittavia ohjelmistoja, vaan yritys voi tiedustella niitä omalta ohjelmistotoimittajaltaan tai Tieke Ry:ltä osoitteesta <http://www.tieke.fi/display/Logistiikka/Tullausohjelmistolista>
- Järjestelmäkohtaista ohjelmiston toimivuuden testausta Tullin kanssa.

Lisätietoa sanomapohjaisesta asioinnista

- Sanomapohjainen asiointi Tullissa oppaat:
 - Johdanto sanomapohjaiseen asiointiin Tullissa
 - Suoran sanoma-asiointin tekninen opas

<http://tulli.fi/sahkoiset-palvelut/palvelut/sanoma-asiointi>

Nettiasiointi

Nettiasioinnin edellytykset:

- Tietokone ja nettiyhteys
- Tunnistautuminen
 - Yritykset voivat tunnistautua Tullin palveluissa Verohallinnosta hankittavalla maksuttomalla Katso-tunnisteella
 - Yksityishenkilöt voivat tunnistautua Tullin palveluissa verkkopankkitunnisteilla, jos henkilöllä on verkkopankkisopimus oman pankkinsa kanssa
 - Vienti-ilmoittamisessa tunnistautunut ilmoittaja välttyy normaalitapauksissa henkilökohtaiselta käynniltä Tullissa aloittaessaan vientimenettelyä ja voi hakea itseään koskevat luovutuspäätökset ja viennin saateasiakirjat Tullin sähköisestä päätösarkistosta. Passituksen netti-ilmoittaja joutuu kuitenkin aina asioimaan Tullissa passitusta aloittaessaan
 - Tunnistautunut käyttäjä voi useimmissa Tullin palveluissa käyttää aiemmin antamia ilmoituksia uusien ilmoitusten pohjina. Tunnistautuneen käyttäjän ilmoitukset ovat nähtävissä ja käytettävissä tietyn määräajan ajan niiden antamisesta.

Tullin asiointisovellukset ja Katso-palvelun roolit

Katso rooli	Netti-passitus	Netti-vienti	Netti-tuonti	AREX	EMCS	Netti-veivi	Intras-tat	ALA	Tullin luvat palvelu	Netti-liitu palvelu
Pääkäyttäjän tunniste	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Katso-tunniste + TULLI Tulliselvitys rooli	X	X	X	X				X		X
Katso-tunniste + TULLI Intrastat rooli							X			
Katso-tunniste + TulliLuvat rooli									X	
Katso-tunniste + TULLIValmiste-verotus rooli					X	X				X
Katso-alitunniste (yrityksen edustaja)	X						X		X	

Tunnisteiden haku (1)

Kaksi tapaa hakea Katso-tunniste

1. Henkilökohtainen verkkopankkitunnus tai sirullinen henkilökortti (HST)
 - Katso-tunnisteen perustaminen (<http://yritys.tunnistus.fi>).
 - Henkilöllisyys todetaan palvelussa em. tunnisteiden avulla.
 - Palvelussa tarkistetaan myös asema yrityksen puolesta toimijana.
2. Jos edellämainittuja tunnisteita ei ole
 - Katso-tunniste perustetaan (<http://yritys.tunnistus.fi>)
 - Sen jälkeen on käytävä henkilötodistuksen kanssa verohallinnon toimipisteessä
 - Samalla tarkistetaan myös asema yrityksen puolesta toimijana.

Kummassakin tapauksessa tulee ilmoitus sähköpostiin, kun Katso-tunniste on valmiina käyttöön.

Tunnisteiden haku (2)

Ohjeet Katso-tunnisteen hankkimiseksi

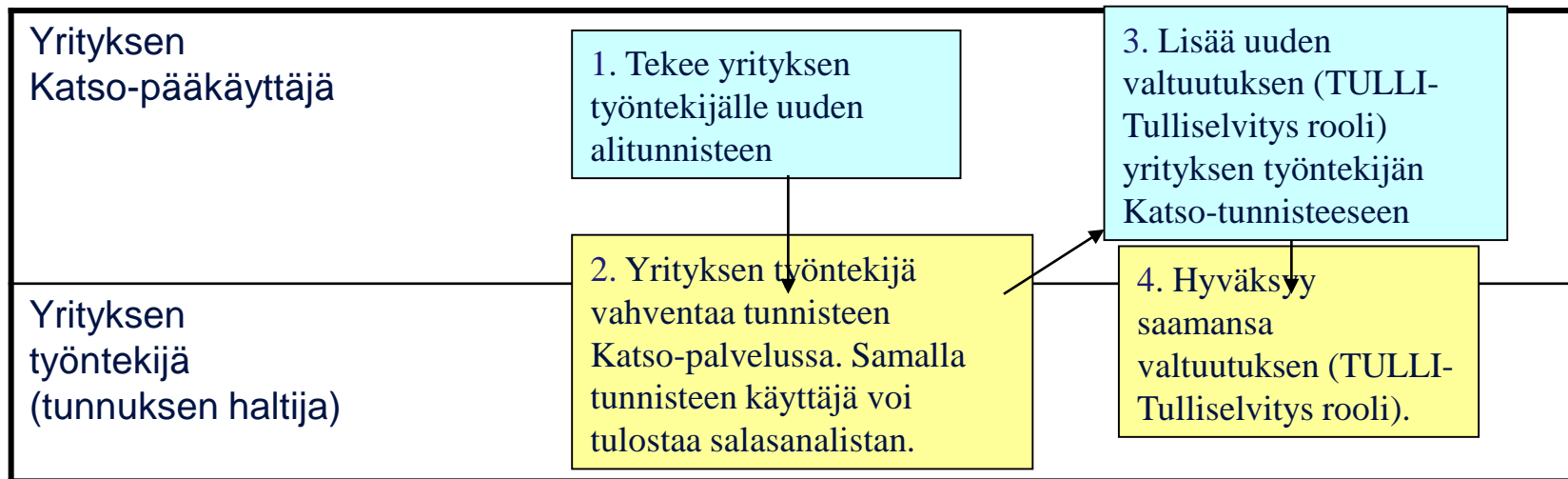
- Katso- tunniste on yrityksen käyttöön tarkoitettu maksuton käyttäjätunnus, jota voi käyttää Tullin lisäksi mm. verohallinnon kanssa asioitaessa
- Yrityksen Katso-tunnisteen pääkäyttäjäyden saa käyttöönsä henkilö/henkilöt, jolla on kaupparekisteriotteen mukaan oikeus toimia yrityksen puolesta (nimenkirjoitusoikeus)
- Pääkäyttäjä voi myöntää yrityksen työntekijöille Katso-alitunnisteita, joilla on rajoitetummat oikeudet
- Kaupparekisterimerkintää ei vaadita elinkeinon- tai maataloudenharjoittajilta
- Yhdistysten osalta nimenkirjoitusoikeus tutkitaan yhdistysrekisteristä.

Tunnisteiden haku

- Pääkäyttäjän tunnisteeseen saa verohallinnosta. Yrityksen Katso-tunnistetta voi käyttää myös veroasioiden hoitoon
- Yrityksen pääkäyttäjällä tulee olla valtuudet toimia yrityksen puolesta (valtakirja)
- Yrityksen pääkäyttäjällä on automaattisesti oikeus asioida Tullin nettipassituksessa, nettiviennissä, nettituonnissa, AREX- yleisilmoitusjärjestelmässä, EMCS-valmisteverojärjestelmässä, Nettiveivissä, Tullin luvat-palvelussa ja Nettiliitupalvelussa
- Jos useat ihmiset tekevät ilmoituksia Tullin nettipalvelussa, pääkäyttäjä voi tehdä tunnisteita muille työntekijöille.

Tunnisteiden tekeminen

Mitä pääkäyttäjä ja tunnisteiden haltija tekevät

Lisätietoa netti-ilmoittamisesta

- Tullin netti-sivut: www.tulli.fi
- Netti-ilmoittamisen tuki
Puh. 0295 5207, ma - pe klo 8 - 18
- Katso-tunnisteista lisätietoa:
 - <http://yritys.tunnistus.fi>
 - <http://www.vero.fi/artikkeli/4680>
 - Veron Katso-tukipalvelu

Varamenettely sähköisessä asiointissa (1)

Tullin tai asiakkaan tietojärjestelmien käyttökatkon aikana tavarat voidaan asettaa kyseiseen menettelyyn lomakkeisiin perustuvaa varamenettelyä käyttäen.

Varamenettelyn käyttö edellyttää aina Tullin lupaa

Varamenettelyasiakirjat:

- Ilmoitukset on annettava Tullille dokumenttimuotoisena EU:n määräysten mukaisilla varamenettelylomakkeilla (SSD)
TAI
- Muulla vastaavalla hallinnollisella, kaupallisella tai kuljetukseen liittyvällä asiakirjalla
- Yleensä lomake toimitetaan sähköpostitse Sähköiseen palvelukeskukseen
- Varamenettelyasiakirjojen lisäksi, ilmoitukset toimitetaan Tullin myös sähköisesti, heti kun se on mahdollista.

Varamenettely sähköisessä asiointissa (2)

Tullin järjestelmissä on käyttökatko:

- Sanoma-asiointissa lupa on myönnetty
 - Kun sanomailmoittaja on saanut sähköpostitse tiedon, että varamenettelyn käyttö on sallittua kunnes tulee tieto katkon päättymisestä
 - Nettiasioinnissa julkaistaan häiriötiedote kyseessä olevalla käyttöliittymällä.

Käyttökatko ilmoituksen antajan järjestelmässä:

- Lupaa varamenettelyyn siirtymiselle haetaan Sähköisestä palvelukeskuksesta (SPAKE)

Tulli tiedottaa käyttökatkosten päättymisestä, jonka jälkeen varamenettelyn käyttö ei enää ole sallittua:

- Lähettämällä sähköpostitse tiedotteen sanomailmoittajille
- Poistamalla häiriötiedotteen nettikäyttöliittymien etusivuilta

Käyttökatko- ja häiriötiedotteiden tilaus Tullin nettisivuilta osoitteesta:

<http://tulli.fi/sahkoiset-palvelut/palvelut/sanoma-asiointi/hairiot-sanomaliikenteessa>

Varamenettelystä on ohjeistettu tarkemmin järjestelmäkohtaisesti Tullin nettisivuilla osoitteesta:

<http://tulli.fi/fi/sahkoiset-palvelut/palvelut/varamenettelyt>